

Az OSZK Webarchívum 2022 októberi hírei

Archiválás

A nyilvános gyűjteményben levő webhelyek archiválásához használt Web Curator Tool rendszert sikerült újra elérhetővé tenni az augusztusi leállítás után, így ismét a beállított – többnyire negyedéves – ütemezés szerint folyik a honlapok és blogok mentése.

Lezárult a magyar podkasztkok hanganyagának hosszú távú megőrzésére tett első kísérletünk, melyet májusban kezdtünk el. Az azóta felderített 1287 csatorna közül különféle segédprogramokkal 1243-ról sikerült letölteni adásokat: több mint 75 ezer hangfájl, 4,2 terabájt összméretben. A legrégebbiek 2006-ban kerültek fel az internetre és szerencsére még nem tűntek el teljesen. A gyűjtemény bővítését és aktualizálását jövőre is folytatni szeretnénk, de már kisebb volumenben. A hanganyagok archiválása mellett természetesen a podkasztkok és podkasztt gyártók weboldalait és RSS feed-jeit is mentjük a Heritrix szoftverrel, legutóbb október 21. és 24. között, amikor is közel 2,5 millió URL címről töltött le a robot 393 gigabájtnyi új tartalmat.

A hónap közepén elkezdtük egy újabb tematikus részgyűjtemény kialakítását bölcsész- és társadalomtudományi jellegű webhelyekből. A felsőoktatási és a kutatóintézeti gyűjtemények részeként már eddig is sok ilyen honlapot és blogot arattunk, így most olyan oldalakat válogatunk be, amelyek ezekből kimaradtak, illetve amelyek üzleti szolgáltatást nyújtanak valamelyik területen. (Például a JOG alá felvesszük az ügyvédi irodákat, a KÖZGAZDASÁG alá pedig a menedzsment tanácsadó vagy marketing cégeket is.) Már közel 2,5 ezer címet sikerült összegyűjteni, de ez a munka még folytatódni fog legalább az év végéig.

Kutatás

Telefonos megkeresést kaptunk az ELTE Germanisztikai Intézetéből. A koronavírus járványhoz kapcsolódó, az Innsbrucki Egyetemmel közös kutatási projektjük keretében szeretnének hozzájutni elemzési célból a blikk.hu-ról archivált cikkekhez. A részleteket és a feltételeket egy online megbeszélés keretében egyeztettük a hónap végén, az adatbányászattal és -elemzéssel foglalkozó DBK-s kollégák bevonásával.

A csak helyben használható, a zárt webarchívumhoz is hozzáférést biztosító dedikált számítógépek átkerültek a felújított déli olvasóterembe, amit azonnal sikerült élesben is letesztelni. Egy olvasó a Magyar Nemzeti Bank honlapjáról szeretett volna visszakeresni egy feltöltött dokumentumot, amiben munkatársunk volt segítségére. Bár az MNB honlap jól archiválható, a keresett dokumentum a kezdőlaptól számítva olyan „mélységben” volt, ami már kívül esett az akkor használt archiválási paramétereken. Az eset rámutatott arra, hogy nemcsak adatbányászati célokra hasznosítható egy webarchívum, hanem valós igény a „hagyományos” kutatási kérések kiszolgálása is. Egyúttal össze-csengett azzal a tervünkkel is, hogy élve a kormányrendeletben kapott jogosultsággal, tömegesen szolgáltatassuk a közpénzből megvalósuló webtartalmak archivált változatát, könnyebbé téve a felhasználók számára ezek elérését. Ez a feladat az eddigi nyilvános szolgáltatás átalakításával is jár, ennek előkészítése, a technikai feltételek felmérése már elkezdődött.

404-es workshop

Élesre fordult a végül december 8-ra átkerült „404 Not Found workshop” szervezése: véglegesítettük az előzetes tervekhez képest újratervezett programot és elkezdődött a kapcsolódó feladatok (grafikai anyag készítése, meghívandók névsorának összeállítása, technikai feltételek megteremtése stb.)

kivitelezése is. A rendezvény végül a digitális megőrzés témáját, valamint az ehhez kapcsolódó hazai és nemzetközi archiválási és tudományos projektek ismertetését helyezi középpontba: szó lesz az OSZK-ban és a nemzetközi szervezeteknél zajló webarchiválási tevékenységről, valamint az előállt digitális tartalom kutatási lehetőségeiről, különös tekintettel a digitális bölcsészet szakterületeivel való kapcsolódási pontokra. A délutáni workshopon élő bemutató lesz a metaadatolásról, az egyedi webhelyek és weboldalak archiválásáról, és a webarchívumok keresőinek használatáról. A részletes program a hivatalos közzétételből tudható majd meg.

Együttműködések

Mivel eredetileg össze terveztük a megyei könyvtárakkal formálódó együttműködések véglegesítését, megkerestük a formális válasszal még adós intézmények vezetőit a végleges álláspontjuk felmérésére. Sajnos az idei őszön más sürgős ügyekkel kell foglalkozniuk a könyvtáraknak (is), így nem is csodálkoztunk a kevés beérkező válaszon. Mivel a kollégák részéről is merült fel kérdés az együttműködés tervezett formájáról, amit előbb nekünk is tisztázni kell, így a szerződéseket idén már nem tudjuk tető alá hozni. Emiatt a „404-es” workshopon az együttműködéshez kötődő programot is újra kellett tervezni. A halasztástól függetlenül még volt egy megbeszélés a pécsi Csorba Győző Könyvtár munkatársaival, aminek folytatása a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont bevonásával várható.

Bemutató

Október 10-én a „Könyvtár, ami összeköt” program keretében az OSZK-ba látogató kárpát-medencei könyvtárosok számára egy rövid bemutatót tartottunk a webarchiválásról, melynek prezentációja letölthető a honlapunkról.

Rendezvények

Előadással jelentkeztünk az ELTE BTK Digitális Bölcsészet Tanszék által szervezett nemzetközi konferenciára, amire novemberben kerül majd sor. Felkértek minket a webarchiválásról szóló kerekasztal-beszélgetésen történő részvételre is.

Sajnos a pozsonyi Egyetemi Könyvtárban szintén novemberre tervezett, a hosszú távú digitális megőrzéssel foglalkozó konferenciát, amelyre már az előadásunk szövegét is leadtuk, nem rendezik most meg, jövőre kerül majd rá sor.

Elfogadták a webarchívumokra irányuló tudományos kutatások kapcsán tartandó előadásunkat a 2023. januári BOBCATSSS konferenciára, mely hibrid formában kerül megrendezésre, így mi nagy valószínűséggel online fogjuk megtartani az előadást.

Októberben három külföldi konferencián is képviseltettük magunkat Németh Márton kollégánk személyében. A Cseh Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézete „Mutual Learning Workshop to Improve Cultural Heritage Bibliographical Data” címmel rendezett háromnapos konferenciát és workshopot Prágában 2022. október 12-14. között. A rendezvényen könyvtáros szakemberek és tudományos kutatók részéről 18 előadás hangzott el a különféle digitalizált, illetve digitálisan születt forrásokhoz kapcsolódó metaadat- és bibliográfiai modellekről, és számos konkrét projekt került bemutatásra, hogy miként lehet bibliográfiai adatokat kutatási adatként felhasználni. A rendezvényt hibrid formában rendezték, az előadók és a nézőközönség soraiból is többen online csatlakoztak. Németh Márton a helyszínen a webarchívumok metaadatolásáról adott áttekintést, bemutatta az OSZK jelenlegi gyakorlatát és terveit is.

A WARCnet projektet lezáró rendezvényen készült fotó

A webarchívumokra, illetve webarchiválásra irányuló tudományos kutatásokkal foglalkozó WARCnet projekt zárókonferenciájára a dániai Aarhusban került sor 2022. október 17-18. között. Még a konferencia hivatalos kezdete előtt október 16-án este már munkamegbeszélést és vacsorát tartottak, melyen kiderült, hogy küszöbön áll a projekt eredményeit összegző kötet kiadásáról szóló szerződés aláírása. Ez lehetőséget nyújt majd az orosz-ukrán háború itthoni visszhangjával kapcsolatos webarchiválási tevékenység, illetve a gyűjtemény tudományos hasznosításával (természetes nyelvi elemző eszközök használata, adatvizualizáció) kapcsolatos tapasztalatok megosztására. Emellett tervben van egy nemzetközi körkép összeállítása is arról, hogy a webarchiválás miképpen jelenik meg a különféle tudományterületeket érintő felsőoktatási képzésekben.

A Covid-19 járvány miatt három év után a pozsonyi Comenius Egyetem Könyvtár és Információ-tudományi Tanszéke által október 20-21-én újra megrendezett Information Interactions konferencia idei fő témái a digitális információs környezetben jelentkező etikai kihívások voltak. Ez az esemény is hibrid formában került megrendezésre, számos cseh és lengyel résztvevő online tartotta meg előadását. A konferencián az első nap és a második nap délelőttjén tudományos előadások hangzottak el, melyek a digitális információ tárolásával, felhasználásával, szolgáltatásával, illetve a mesterséges intelligencia használatával kapcsolatos etikai dilemmákra fókuszáltak. A második nap délelőttjén az előadások folytatódtak, délután pedig doktori hallgatók ismertették kutatási programjaikat, amelyek azután fórum keretében kerültek megvitatásra. Kollégánk az első nap délutánján elhangzott előadásában a nemzeti könyvtárban zajló webarchiválási tevékenységről írt PhD dolgozatát ismertette, különös tekintettel az archívumok kutatásának erkölcsi dimenziójára.

Mindhárom fenti rendezvényről részletesebb összefoglaló is készült az OSZK blogja számára.

Az elmúlt hetekben lefutott tematikus aratások

Történelem, hely- és családtörténet (771)

Podkasztkok (3742)

Média, sajtó, műsorszórás (878)

Könyv- és egyéb kiadók, kereskedők (1518)

Kormányzat, önkormányzatok, politikai és civil szervezetek (6292)

Idegenforgalom, vendéglátás (5928)

A tematikus aratások részletes statisztikai adatai a <https://webarchivum.oszk.hu/szelektiv-aratasok/> weblapon nézhető meg. A projekt hírei a <https://webarchivum.oszk.hu/a-projektrol/hirek-esemenyek/> oldalon kísérhetők figyelemmel. Kapcsolati cím: mia@mek.oszk.hu